

Ko e 'ū seamalu'i mo e 'ū 'eapeeki

'Eapeeki pe tangai-'ea malu'i 'i mu'a'

- Ko e 'ū seamalu'i 'oku hanga ki mui' kuopau ke fakama'u ia 'i he sea mui' kapau 'oku 'i ai ha tangai-'ea ia 'i mu'a. 'E fu'u panaki e tu'a 'o e seamalu'i 'e 'ai he sea mu'a' ki he tesipooti' ('a ē ia 'e puna mei ai e tangai-'ea'), pea ka puhii' fakafokifā mai e tangai-'ea' he tu'asea-malu'i' pea 'e malava heni ke lavea lahi pe mate ai ho'o ki'i tama'.
- Ka 'i ai ha taha si'i 'e heka 'i he sea mu'a', pea 'unuaki'i ki mui e sea ko ia' 'aki e mama'o taha 'e ala lava'.

'Eapeeki pe tangai-'ea he tafa'aki'

- Ko e tangai-'ea he tafa'aki' 'e malava ke puhii' mai mei ha feitu'u kehekehe – mei he matapaa', pe nofo'anga', pe 'ato'. Ka 'oka ke ka 'ai ha sea-malu'i he ofi 'i he matapaa', fakapapau'i ke 'oua na'a 'i ai me'ava'inga, kafu pe ha toe me'a he vaha'a 'o e sea-malu'i' mo e matapaa'. Faka'ai'ai ho'o ki'i tama' ke 'oua te ne kakapa ki tu'a mei he seamalu'i'.

Fakamālō lahi ki he Sōsaieti Palaniketī (Royal New Zealand Plunket Society) he'enua fakangofua ki hono to e paaki 'o ha ngaahi fakatātā mo e ngaahi fakamatala.

Ko hono fakatau pe haea

'Oku 'ikai ke fe'unga 'a e seamalu'i kotoapē mo e me'alele kotoapē. Tomu'a 'ahi'ahi'i 'i ho'o me'alele' ha seamalu'i te ke fie fakatau pe haea fakataimi, ke fakapapau'i 'e fe'unga lelei.

Kau ngāue ko 'enua tefito'i fatongia' ke fokotu'u 'a e seamalu'i ma'ae fanau

Ko e ngaahi falekoloa mo e kautaha 'e ni'ihī 'oku 'i ai 'enua kau ngāue ke fokotu'u 'a e seamalu'i ma'ae fānau' pea te nau lava 'o 'oatu ha fale'i mo ha tokoni. Ko e kau ngāue' ni 'oku sivi mo fakapaasi kinautolu 'o fakatatau ki he tu'unga ma'olunga 'o e NZ Qualifications Framework.

Te ke to e ma'u ha ngaahi fakahinohino ki hono ngāue'aki e seamalu'i' 'i ha'o 'a'ahi ki he ngaahi uepisaiti ko 'eni':

- www.acc.co.nz
- www.plunket.org.nz
- www.safekids.org.nz
- www.transport.govt.nz
- www.nzta.govt.nz/resources/factsheets/07/child-restraints.html

Ko e founa fetu'utaki kia kimautolu

Ki ha ngaahi me'a 'e fiema'u fekau'aki mo ha fakahinohino mei he NZ Transport Agency' kātaki 'o vakai ki he 'emau website
www.nzta.govt.nz
pē ko e 'imeili mai ki he info@nzta.govt.nz

NATIONAL OFFICE
Victoria Arcade,
44 Victoria Street,
Private Bag 6995,
Wellington 6141
New Zealand
Telefoni: +64 4 894 5400
Fax: +64 4 894 6100

TRANSPORT REGISTRY
CENTRE
Private Bag 11777,
Palmerston North 4412
New Zealand
Telefoni: 0800 108 809
(lesisita me'alele')
Telefoni: 0800 822 422
(laiseni faka'uli')
Fax: +64 6 953 6406

'Oku paaki e niusileta' ni 'i ha pepa na'e ngaahi fakapopotō'i ke tuha mo e 'ātakai' pea mei ha efuefu'i papa mei he ngaahi vaotātā na'e tauhi mo tokanga'i lelei pea na'e fakahinehina'i 'a e pepa ni 'o 'ikai ngāue'aki ha kololini' (chlorine). Ko e vaitohi kotoa 'oku paaki 'aki 'a e pepa' ni na'e ngaahi 'aki e hu'a vesitapolo pea ko e vali fakamomoa' 'oku hu'i 'aki e vai.

'Oku fakahaofi mo'ui 'a e ngaahi seamalu'i-e-fānau'

'Oku tu'utu'uni 'ehe lao kuopau ke ke ngāue'aki ha seamalu'i ki ho'o fānau'

‘Uluaki Tu‘unga’

Seamalu‘i ‘o e pēpē
pe Seamalu‘i ‘oku lava
‘o feliliuaki’

Ko e ngaahi poini ke manatu‘i he taimi te ke fokotu‘u ai ‘a e seamalu‘i pēpee’ pe seamalu‘i feliliuaki’

- Muimui ma‘upē ki he fakahinohino ‘a e kautaha ngaohi‘anga seamalu‘i’.
- Ko e sea mui’ ‘a e potu seifi taha ki ha seamalu‘i ‘o e pēpee’.
- ‘Oua ‘aupito na‘a’ ke fokotu‘u ha seamalu‘i ‘oku hangakimui ‘i ha seamu‘a kapau ‘oku ‘i ai ha ‘eapeeki.
- Ka ‘oku ngahomohomo ‘a e seamalu‘i’, pea’ ke vakai‘i ha tafa‘aki kehe he me‘alele’. ‘E tokoni ha kilipa loka ke ne fakama‘u lelei ‘a e seamalu‘i.
- ‘Oku malu‘i leleiange ‘a e fanga ki‘i pēpee’ ‘i hanau seamalu‘i hangakimui kae‘oua kuo nau ta‘u taha.

Ko e ngaahi poini ke manatu‘i ‘i he taimi te ke fakaheka ai ho‘o pēpee’ ‘i hano seamalu‘i’ pe seamalu‘i ‘oku feliuaki

- Ka ‘oku ‘iai ha kilipa fatafata, pea fakapapau‘i ‘oku fe‘ungatonu mo e fatafata’.
- Kuopau ke fe‘unga mo ma‘u ‘a e leta’ ‘i ho‘o tama’ pea kolosi atu ‘i he funga uma ‘o e pēpee’.
- Ka ‘oku ‘ai hano kafu pea fakakafu‘i ‘aki e pēpee’ hili hano fakama‘u hono leta seamalu‘i’. ‘OUA ‘aupito na‘a’ ‘ai hono kafu’ ‘i lalo he letasea‘malu‘i’.

‘Oku fu‘u lahi ‘a e fanga ki‘i pēpee’ ki honau seamalu‘i’ ‘oka nau ka mamafa ange honau pauni fe‘unga’ pe a‘u honau ‘ulu’ ki he tumutumu ‘o e seamalu‘i’. ‘Oku taimi leva ke nga‘unu ki he tu‘unga hono ua’.

Tu‘unga hono Ua’

Seamalu‘i feliliuaki’
pe seamalu‘i
hangakimu‘a’

Ko e ngaahi poini ke manatu‘i he taimi te ke fokotu‘u ai ‘a e seamalu‘i’ ‘i ho‘o me‘alele’

- Muimui ma‘upē ki he fakahinohino ‘a e kautaha ngaohi‘anga seamalu‘i’.
- Ko e sea mui’ ‘a e potu malu mo hao taha ki ha seamalu‘i ‘o e pēpee’.
- Ka ‘oku ‘i ai ha ‘eapeeki he me‘alele’, faka‘ehi‘ehi mei hono ngāue‘aki ‘o e seamalu‘i’ ‘i he seamu‘a’.
- Ki‘i lomi‘i ‘aki ho mamafa’ ‘a e seamalu‘i’ ‘i ho‘o fakama‘u e leta malu‘i’ ke fakapapau‘i ‘oku ma‘u mo‘oni.
- Ka ‘oku ‘iai ha leta fakama‘u makehe ‘o e seamalu‘i’, pea kuopau ke ngāue‘aki ‘o fakatatau ki he fakahinohino ‘a e kautaha na‘a nau ngaohi’.
- ‘Oku hanga ‘e he leta fakama‘u makehe ko ‘eni’ ‘o fakama‘u tangī ‘a e seamalu‘i’ ki he me‘alele’ pea ne puke ma‘u ‘a e kongā ki ‘olunga e seamalu‘i’. ‘Oku lahi ‘a e ‘ū me‘alele’ ‘oku ‘osi fokotu‘u pe ki ai ‘a e me‘a ke fakama‘u ki ai ‘a e leta makehe’ – vakai ki he pepa fakahinohino ‘o e me‘alele’. Kapau ‘oku hala ho‘o me‘alele’ mo ha me‘a ke fakama‘u ki ai e leta makehe’, fokotu‘u ha me‘a fakama‘u.

Ko e ngaahi poini ke manatu‘i ‘i he taimi te ke fakaheka ai ho‘o pēpee’ ‘i he seamalu‘i’.

- Kuopau ke fe‘unga mo ma‘u ‘a e leta’ ‘i ho‘o tama’ pea kolosi atu ‘i he funga uma ‘o e pēpee’.
- ‘I he faka‘au ke tupu lahi ange ai ho‘o tama’ kuopau ai pē ke ‘unuaki‘i hake. ‘Oku ‘iai ‘a e ngaahi seamalu‘i feliliuaki ‘e ni‘ihi ‘oku toki lava pē ngāue‘aki ‘a e leta makehe koeni’ ‘i hono fakahanga ki mu‘a e seamalu‘i’.
- Ka ‘oku ‘iai ha kilipa fatafata, pea fakapapau‘i ‘oku fe‘ungatonu mo e fatafata’.

‘Oku lelei ange ki ho‘o ki‘i tama’ ke ne ngāue‘aki ha seamalu‘i kalasi hono ua’ kae‘oua kuo’ ne tupu ‘o fu‘u lahi ki he sea’.

‘Oua na‘a ‘ave ke nau heka ‘i ha sea fakamā‘olunga fungasea lolotonga ia ‘oku’ ne kei fe‘unga pē ‘a e sea tu‘unga hono ua’.

Tu‘unga hono tolu’

Ko e sea fakamā‘
olunga fungasea
(booster seat)

Ko e ngaahi poini ke manatu‘i he taimi te ke ngāue‘aki ai ha ki‘i sea-fungasea

- ‘Oku lava ‘a e kalasi seamalu‘i ko‘eni’ ‘o ngāue‘aki ki he ki‘i taha lalahiange. Ngāue‘aki pē ‘a e seamalu‘i ‘o e fānau’ kae‘oua kuo fu‘u lahi ki ai he ‘oku malu ange ia ‘oka hoko ha fakatu‘utāmaki.
- ‘Oku toe leleiange ‘a e ma‘u mo hao lelei ‘o e leta malu‘i ‘i he me‘alele’ ‘i hono ngāue‘aki ‘o e sea fakamā‘olunga fungasea’ pea ‘oku’ ne toe hiki‘i hake ai ho‘o tama’ ‘o fe‘unga mo e matapā-sio‘ata’.
- Fakapapau‘i ‘oku kolosi ‘a e leta malu‘i ‘i he uma ho‘o tama’ pea fakama‘u ki he me‘a tatakī ‘i he tafa‘aki ‘o e seamalu‘i’, pea ke ‘oua ‘e kolosi ‘eni’ ‘i he kia’ ‘o e ki‘i tama’.
- ‘Oua ‘aupito na‘a ngāue‘aki ‘a e sea fungasea’ ‘i ha me‘alele’ ‘oku ngāue‘aki pē ‘a e leta kolosi he alanga’.

‘Oku’ ke pehē nai ‘oku malu mo hao ange nai ho‘o ki‘i tama’ ‘oka ‘ikai ngāue‘aki ha ki‘i sea fungasea?

‘Ahi‘ahi‘i e ki‘i sivi ma‘ama‘a ko ‘eni’ ke ke ‘ilo ai. (Kapau ‘e ‘i ai ha tali ‘IKAI ki he taha ‘o e ngaahi poini ko ‘eni’, pea ‘oku totonu ke ngāue‘aki ‘e ho‘o ki‘i tama’ ha sea fungasea ke malu‘i ia.)

- ‘Oku lava ‘eku ki‘i tama’ ‘o tangutu falala ki he sea ‘o e kaa’ pe veeni’, pea mapelu lelei fiamālie hono va‘e’ ‘i he ngata‘anga ‘o e sea ‘o e me‘alele’.
- Ko e leta āfeī’ ‘oku kolosi lelei pē ‘i he uma’ ‘o ‘ikai’ ‘i hono kia’.
- Ko e leta kolosi he funga alanga’ ‘oku kolosi fiamālie pē he alanga’ ‘o ‘ikai ko e kete’.
- Te ne lava pē ‘o tangutu lelei pehē pē ‘o a‘u ki he tau ‘a e fononga’.